

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2019/2520

Karar No : 2021/11629

DAVACI : TMMOB Çevre Mühendisleri Odası
VEKİLİ : A (E-Tebliğat)

DAVALI : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı - ANKARA
VEKİLİ : (E-Tebliğat)

DAVANIN KONUSU : "ÇED Kararlarının Duyurulması"na ilişkin 29/06/2015 tarih ve 48331039-220.01.02 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü işleminin iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI : Dava konusu düzenlemenin; Anayasaya, 2872 sayılı Çevre Kanununa ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa aykırı olduğu belirtilerek iptali gerektiği ileri sürülmüştür.

DAVALININ SAVUNMASI : Öncelikle, usule ilişkin olarak, davacının dava açma ehliyetinin bulunmadığı, davanın süresinde açılıp açılmadığının resen araştırılarak, süresinde açılmadığının tespiti halinde davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiği, davacı tarafından ileri sürülen iddiaların dava konusu düzenlemenin iptalini gerektirir bir hususu ihtiva etmediği, söz konusu düzenlemenin kanunlara ve ilgili diğer mevzuata, hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun olduğu savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ : **DÜŞÜNCESİ** : Dava konusu işlemin dayanağı maddelerin, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 05/04/2017 tarih ve E:2015/573, K:2017/2108 sayılı kararıyla iptal edilmesi karşısında, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gibi, ilgililerin dava açma süresinin başlangıcını etkileyecek olan askıda veya internet yoluyla ilanın yayında kalma süresinin, anılan Yönetmelik yerine daha alt düzenleyici işlemler yoluyla belirlenmesinde, Yönetmeliğin sistematığına ve normlar hiyerarşisine uyarlık bulunmadığından, dava konusu işlemin iptaline karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI : **DÜŞÜNCESİ** : Dava ,Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Müdürlüğü'nün "ÇED Kararlarının Duyurulması"na ilişkin 29/06/2015 günlü, 48331039-220.01.02 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Dava konusu işlem; çevresel etki değerlendirme olumlu ya da olumsuz kararları ile ÇED gereklidir/gerekli değildir şeklindeki kararlara bildirim ve halka duyurulma tarihlerini izleyen günden itibaren otuz(30) gün içerisinde idari yargıda dava açılması gerektiği, kararların halka duyurulması noktasında uygulamada ortaya çıkan farklılıkların bu kararlar hakkında

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2019/2520

Karar No : 2021/11629

açılan davalar kapsamında uyumsuzluk konusu olabildiği, uygulamada birlikteliğin sağlanması amacıyla ,askı ilan başlangıcının,söz konusu faaliyetten en fazla etkilenmesi muhtemel olan yöre halkının temsilciliğine(Belediye,Muhtarlık vb) iadeli taahhütlü olarak tebligat yapılması ve askı ilan başlangıcının duyuru tebligatının yapıldığı günden başlamak suretiyle 15 gün olarak hesaplanması, internet üzerinden yapılan duyurularda da ilan süresinin 15 gün olarak belirlenmesi, söz konusu sürenin bitiminde de ilanın askıdan ve internetten kaldırılmasına yönelik davalı idarece 81 il valiliğine gönderilen bir düzenlemedir.

Söz konusu işlemin dayanağı 25/11/2014 günlü, 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin 14. maddesinin 3. fıkrasında; Bakanlığın proje için karar verirken, komisyon çalışmalarını ve halkın görüşlerini dikkate alacağı ve poje hakkında "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararının Bakanlık ve Valilik tarafından **askıda ilan ve internet aracılığı ile** halka duyurulacağı belirtilmiştir.

Aynı şekilde, Yönetmeliğin 17. maddesinin 2. fıkrasında ise; seçme eleme kriterlerine tabi olan EK-II listesindeki projeler hakkında verilen "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararının Valiliğe, proje sahibine ve Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlara bildirileceği, Valiliğin, bu kararı **askıda ilan ve internet aracılığıyla** halka duyuracağı kuralına yer verilmiştir.

Davacı tarafından dava konusu işlem ile belirlenen hususların, duyuru ile değil, Yönetmelik ile düzenlenmesi gerektiği, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevresel Etki Değerlendirmesi ,İzin ve Denetim Müdürlüğü'nün 23/01/2017 tarih ve 38181198-220,99 sayılı işlemi ile 29/06/2015 tarih, 48331039-220.01.02 sayılı işleminin duyurunun/ilanın yayında kalma süresi bakımından çeliştiği,(1 ay/15 gün),bir faaliyetin izlenmesi ve denetlenmesinin sağlanması amacıyla ÇED sürecine yönelik tüm kararların her zaman internet yayınında kalması ve erişilebilir olması gerektiği iddialarıyla bakılmakta olan dava açılmıştır.

25/11/2014 günlü, 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin dava konusu işlemin dayanağı hükümlerine yönelik olarak açılan davada; Danıştay Ondördüncü Dairesi'nin 05/04/2017 günlü, E:2015/573, K:2017/2108 sayılı kararıyla,

- " Dava konusu Yönetmelikte ÇED sürecinde halkın katılımının sağlanması, ÇED süreci sonucunda ise alınan kararların halka duyurulması amacıyla ilan ve duyuru yapılması zorunluluğu getirilmiş ise de; ilan ve duyuruların yapılmasının öngörüldüğü "anons" ve "askıda ilan" kavramlarının tanımının yapılmadığı, ÇED sürecinde yapılacak olan anons ve askıda ilanlar ile ÇED süreci hakkında verilen kararlar için yapılacak olan askıda ilanın nerede yapılacağı, projeden etkilenen veya etkilenmesi muhtemel olan halkın yaşadığı yerde yapılıp yapılmayacağı, yapılacak olan anons ve ilanın ilgili halkın rahatlıkla öğrenebileceği şekilde yapılması konularında ise herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği" gerekçeleriyle Yönetmeliğin 14. maddesinin 3. fıkrası ile 17. maddesinin 2.fıkrasının iptaline karar verilmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2019/2520

Karar No : 2021/11629

Bu itibarla, dava konusu düzenlemenin dayanağı olan Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin 14. maddesinin 3. fıkrası ile 17. maddesinin 2. fıkrasının iptaline karar verildiğinden çevresel etki değerlendirmesi olumlu ya da olumsuz kararları ile ÇED gereklidir/gerekli değildir şeklindeki kararların askıda ilan ve internet yoluyla kamuoyuna duyurulma süresine yönelik düzenleme getiren dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptali gerektiği, düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince duruşma için taraflara önceden bildirilen 20/10/2021 tarihinde, davacı vekili Av. F. ve davalı idareyi temsilen Av. 'ın geldiği, Danıştay Savcısının hazır olduğu görülmekle, açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilerek dinlendikten ve Danıştay Savcısının düşüncesi alındıktan sonra taraflara son kez söz verilip, duruşma tamamlandı. Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

MADDİ OLAY VE HUKUKİ SÜREÇ :

30/04/2015 tarih ve 1393 sayılı Giresun Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, ÇED kararlarının ilanına ilişkin son tarihin belirtilmediği, bu nedenle ilanın sürekli olarak yapılacağı şeklinde yorumlandığı, dolayısıyla konu hakkındaki tereddütlerin giderilmesi için askıda ilan süresinin belirtilip belirtilmeyeceği, belirtilecekse kaç gün belirtileceği, dolayısıyla dava açma süresinin ne zaman başlayacağı ile ilgili görüş almak üzere Bakanlığa başvurulmuştur.

Bunun üzerine davalı idarece, konuya ilişkin tereddütlerin giderilmesi ve uygulamada birlikteliğin sağlanması amacıyla tüm Valiliklere gönderilmek üzere "ÇED Kararlarının Duyurulması" konulu 29/06/2015 tarih ve 48331039-220.01.02 sayılı işlem tesis edilmiştir.

Bakılan dava, anılan işlemin hukuka aykırı olduğu iddialarıyla açılmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE:

USUL YÖNÜNDEN:

Davalı idarenin usule ilişkin itirazları yerinde görülmemiştir.

ESAS YÖNÜNDEN:

İlgili Mevzuat:

2872 sayılı Çevre Kanununun 1. maddesinde; "Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2019/2520

Karar No : 2021/11629

korunmasını sağlamaktır." hükmüne, **10. maddesinde**; "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. (İptal üçüncü fıkra: Anayasa Mahkemesi'nin 15/1/2009 tarihli ve E.:2006/99, K.:2009/9 sayılı Kararı ile.) **Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.**" hükmü yer almıştır.

2872 sayılı Çevre Kanununun 10. maddesinde dayanılarak hazırlanan ve 25/11/2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin 14. maddesinin 3. fıkrasında; "Bakanlık, Komisyon çalışmalarını ve halkın görüşlerini dikkate alarak proje için "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararını on (10) iş günü içinde verir ve bu kararı Komisyon üyelerine bildirir. Proje için verilen "ÇED Olumlu" ya da "ÇED Olumsuz" kararı Bakanlık ve Valilik tarafından **askıda ilan ve internet aracılığı ile halka duyurulur.**" kuralına, 17. maddesinin 2. fıkrasında ise; "Bakanlık on beş (15) iş günü içinde inceleme ve değerlendirmelerini tamamlar. Proje hakkında "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararını beş (5) iş günü içinde verir, kararı Valiliğe, proje sahibine ve Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlara bildirir. Valilik, bu kararı **askıda ilan ve internet aracılığıyla halka duyurur.**" kuralına yer verilmiştir.

Dava Konusu "ÇED Kararlarının Duyurulması"na İlişkin 29/06/2015 Tarih ve 48331039-220.01.02 Sayılı İşlemin İncelenmesi:

Dava konusu işlem, çevresel etki değerlendirmesi olumlu ya da olumsuz kararları ile ÇED gereklidir/gerekli değildir şeklindeki kararların, askı ilan başlangıcının, duyuru tebligatının yapıldığı günden başlamak suretiyle 15 gün olarak hesaplanması, internet üzerinden yapılan duyurularda da ilan süresinin 15 gün olarak belirlenmesi, söz konusu sürenin bitiminde de ilanın askıdan ve internetten kaldırılmasına yönelik davalı idarece 81 il valiliğine gönderilen bir düzenlemedir.

Davacı tarafından dava konusu işlem ile belirlenen hususların, duyuru ile değil, Yönetmelik ile düzenlenmesi gerektiği, bir faaliyetin izlenmesi ve denetlenmesinin sağlanması amacıyla ÇED sürecine yönelik tüm kararların her zaman internet yayınında kalması ve erişilebilir olması gerektiği ileri sürülmüştür.

Davalı idare tarafından ise, söz konusu kararların kamuoyuna duyurulması hususunda uygulamada farklılıkların söz konusu olduğu, bu tür işlemlere karşı açılan davalarda dava açma süresinin ne zaman başlayacağına yönelik tereddütler olduğu, uygulamada çıkan bu sorunların giderilmesi amacıyla dava konusu düzenlemenin tesis edildiği, anılan işlemde

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2019/2520

Karar No : 2021/11629

mevzuata ve hukuka aykırı bir yönün bulunmadığı savunulmaktadır.

Yukarıda yer verilen 25/11/2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin dava konusu işlemin dayanağı hükümler de dahil, çeşitli maddelerine karşı açılan davada; Danıştay Ondördüncü Dairesinin **13/10/2015 tarih ve E:2015/573 sayılı kararıyla,**

- "ÇED sürecine tabi bir projenin başvuru aşamasından başlayarak, ÇED raporu hazırlanmadan önce ve rapor hazırlandıktan sonra, raporun inceleme ve değerlendirme aşamasında, komisyon incelemesinden geçerek son hali verilmesi ve karar alma aşamasında halkın görüş ve önerilerinin dikkate alınacağı ve en son olarak da Ek-I ve Ek-II listelerinde yer alan projeler hakkında verilen kararın halka duyurulacağı düzenlenerek, halkın çevresel konularda karar alma sürecine katılımı farklı aşamalar dikkate alınarak düzenlendiği;

- Halkın etkin bir şekilde katılımını sağlamak ve süreç sonunda proje hakkında verilen kararın hukuka uygun olmadığını düşünceleri halinde, ilgili halkın bu kararı yargı makamları önüne taşıyabilmesini sağlamak için yapılacak olan ilan ve duyuruların, özellikle projeden en çok etkilenecek veya etkilenmesi muhtemel olan ilgili halkın kolaylıkla haberdar olabileceği şekilde yapılması gerektiği;

- Dava konusu Yönetmelikte ÇED sürecinde halkın katılımının sağlanması, ÇED süreci sonucunda ise alınan kararların halka duyurulması amacıyla ilan ve duyuru yapılması zorunluluğu getirilmiş ise de; ilan ve duyuruların yapılmasının öngörüldüğü "anons" ve "askıda ilan" kavramlarının tanımının yapılmadığı, ÇED sürecinde yapılacak olan anons ve askıda ilanlar ile ÇED süreci hakkında verilen kararlar için yapılacak olan askıda ilanın nerede yapılacağı, projeden etkilenen veya etkilenmesi muhtemel olan halkın yaşadığı yerde yapılıp yapılmayacağı, yapılacak olan anons ve ilanın ilgili halkın rahatlıkla öğrenebileceği şekilde yapılması konularında ise herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği"

gerekçeleriyle Yönetmeliğin 14. maddesinin 3. fıkrası ile 17. maddesinin 2. fıkrasının yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiş; söz konusu karara yapılan itiraz İdari Dava Daireleri Kurulunun 18/04/2016 tarih ve YD İtiraz No:2016/80 sayılı kararıyla reddedilmiştir.

Sonrasında anılan davada, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 05/04/2017 tarih ve E:2015/573, K:2017/2108 sayılı kararıyla, yukarıda belirtilen gerekçelerle, Yönetmeliğin 14. maddesinin 3. fıkrası ile 17. maddesinin 2. fıkrasının iptaline karar verilmiştir.

Bu durumda, dava konusu düzenlemenin dayanağı olan Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin 14. maddesinin 3. fıkrası ile 17. maddesinin 2. fıkrasının yukarıda yer verilen yargı kararlarıyla önce yürütülmesinin durdurulmasına, daha sonra da iptaline karar verilmesi karşısında, bu Yönetmelik hükümlerinin uygulaması niteliğinde olan ve çevresel etki değerlendirmesi olumlu ya da olumsuz kararları ile ÇED gereklidir/gerekli değildir şeklindeki kararların askıda ilan ve internet yoluyla kamuoyuna duyurulma süresine yönelik düzenleme getiren dava konusu işlemde hukuka uyarlık görülmemiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE

Esas No : 2019/2520

Karar No : 2021/11629

Öte yandan, mevcut ÇED Yönetmeliğinin çeşitli maddelerinde sürelerle ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmiş iken (halkın katılımı toplantısının ilanının (m 9) veya ÇED raporunun (m 14) yayında kalacağı sürenin belirtilmesi gibi), ilgililerin dava açma süresinin başlangıcını etkileyecek olan askıda veya internet yoluyla ilanın yayında kalma süresinin, anılan Yönetmelik yerine daha alt düzenleyici işlemler yoluyla belirlenmesinin, Yönetmeliğin sistematiğine uygun olmadığı gibi, normlar hiyerarşisine de uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Dava konusu işlemin İPTALİNE,

2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen ve davacı tarafından yapılan toplam 416,90-TL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,

3. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı işler için belirlenen 5.940,00-TL vekâlet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,

4. Varsa posta giderleri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine,

5. Bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere, 20/10/2021 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Vekili

Üye

Üye

Üye

Üye

^

^

YARGILAMA GİDERLERİ (DAVACI) :

Başvuru Harcı : 55,20-TL

Karar Harcı : 74,80-TL

YD Harcı : 59,10-TL

YD İtiraz Harcı : 98,10-TL

Vekâlet Harcı : 5,20-TL

Posta Gideri :124,50-TL

TOPLAM :416,90- TL